

Tuuli Kunnas
Standardisointi

28.5.2021

RTT standardisoinnin seurantaryhmien toimintasäännöt

1. Tarkoitus ja toimiala

Standardisointiryhmät, joita RTT:ssä kutsutaan seurantaryhmiksi, toimivat toimialueensa standardisoinnin kansallisena asiantuntijaryhmänä. Standardisointiryhmän tarkoituksena on seurata alan kansainvälistä tai eurooppalaista standardisointia sekä vaikuttaa siihen suomalaisten sidosryhmien tarpeiden mukaan. Standardisointiryhmän toimiala on sama kuin standardisointiryhmälle kuuluvien CENin ja/tai ISO:n komiteoiden. Standardisointiryhmä laatii ja ylläpitää tarvittaessa myös toimialaansa kuuluvia suomalaisia SFS-standardeja. Standardisointiryhmä vastaa toimialaansa kuuluvien standardien valmisteluun liittyvistä kansallisista päätöksistä.

Standardisointiryhmän toimintasääntö täydentää SFS-oppaiden 4 ”Kansallisen SFS-standardin laadinta ja rakenne” ja 5 ”Eurooppalaisten ja kansainvälisten standardien sekä muiden julkaisujen kansallinen käsittely” ohjeita.

2. Toimintaan liittyvät yleiset periaatteet

Standardisointiryhmässä on otettava huomioon kilpailulainsäädännön periaatteet. Kilpailulainsäädäntöä koskevaa ohjeistusta esitetään oppaassa CEN-CENELEC Guide 31 ”Kilpailulainsäädännön huomioiminen CENin ja CENELECin toimintaan osallistuttaessa” (SFS-oppaan 5 liite 2). Standardisointiryhmän kokouksissa ei vaihdeta sellaisia tietoja, jotka kuuluvat liikesalaisuuden piiriin tai joilla voi olla vaikutusta yritysten tulevaan hinta- ja markkinakäyttäytymiseen.

Tämän lisäksi on tärkeää noudattaa seuraavia menettelytapoja:

- Esityslista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi ja siinä pitäydytään.
- Esityslistaan ei sisällytetä kiellettyjä aiheita.
- Luottamuksellisista tiedoista ei saa keskustella kokouksissa.
- Jos kokouksen aikana keskustelu siirtyy kielletylle alueelle, tulee puheenvuoro ja aiheen käsittely välittömästi keskeyttää. Tämä velvollisuus on jokaisella kokoukseen osallistujalla.
- Kokouksen pöytäkirjaan kirjataan osallistujien nimet sekä käsitellyt aiheet.
- On tärkeää muistaa, että kilpailusääntöjä on noudatettava sekä muodollisissa että epämuodollisissa yhteyksissä.

Mikäli syntyy epäselvyyttä siitä, onko toiminta sallittua vai ei, tulee asiaan hakea oikeudellista neuvoa ennen toimenpiteeseen ryhtymistä.

Standardisointiryhmään liittyessään jäsen luovuttaa eurooppalaisissa ja kansainvälisissä standardisointijärjestöissä laadittavien standardiehdotusten sisältöä koskevat tekijänoikeudet CEN/CENELECille tai ISO/IEC:lle. Tekijänoikeuden luovutus raukeaa, mikäli valmis standardi ei sisällä tätä koskevaa asiaa.

Standardisointiryhmien toiminnassa tulee ottaa huomioon sekä CENin ja CENELECin että ISON teknistä työtä koskevien eettisten ohjeiden periaatteita (SFS-oppaan 5 liite 1).

3. Kansallisen standardisointiryhmän tehtävät

Kansallisen standardisointiryhmän tehtävät:

- seurata toimialansa eurooppalaista ja/tai kansainvälistä standardisointia ja vaikuttaa siihen
- edistää osallistumista eurooppalaiseen ja/tai kansainväliseen standardisointiin
- muodostaa Suomen kanta ja sen mukaisesti vastata Suomen kannanotoista standardiehdotuksiin ja standardisointia käsitteleviin kyselyihin
- vahvistaa asiantuntijoiden nimeäminen työryhmiin ja kumota jäsenyyksien nimeämiset
- nimetä delegaattit edustamaan Suomea eurooppalaisten ja/tai kansainvälisten komiteoiden kokouksissa
- arvioida tarve ISO-standardien vahvistamiselle kansallisiksi SFS-standardeiksi
- arvioida eurooppalaisten ja/tai kansainvälisten standardien käännostarve ja tarvittaessa osallistua suomennosten tarkistukseen
- edistää standardien tunnettuutta ja käyttöä
- laatia tarvittavia suomalaisia standardeja ja ylläpitää niitä
- seurata, onko standardisointiryhmän vastuualueella kaupan teknisiä esteitä muodostavia suomalaisiastandardeja ja tarvittaessa kumota ne, ellei ole erityistä tarvetta laatia ja ylläpitää suomalaisia standardeja
- selvittää käsikirjojen ja muiden julkaisujen tarve.

4. Kansallisen standardisointiryhmän jäsenyys

Standardisointiryhmän jäsenyys on avoin kaikille, jotka ovat kiinnostuneita seuraamaan standardisointia standardisointiryhmän toimialalla ja vaikuttamaan standardien sisältöön. Pyrkimyksenä on, että standardisointiryhmässä olisivat edustettuina kaikki olennaiset sidosryhmät, joille standardisoinnista on hyötyä tai joiden toimintaan standardisointi vaikuttaa. Standardisointiryhmän kokoonpanoa tarkastellaan tarvittaessa. Standardisointiryhmän kokouksiin voidaan tarvittaessa pyytää kuultavaksi eri ryhmien edustajia ja asiantuntijoita.

Jäseneksi liitytään täyttämällä toimialayhteisökohtainen osallistumislomake¹. Toimialayhteisö poistaa standardisointiryhmän jäsenlistalta henkilöt, joihin ei saada yhteyttä. Asiaa tarkastellaan kolmen vuoden välein tai useammin.

Standardisointiryhmän jäsenyys jatkuu vuoden kerrallaan automaattisesti, ellei jäsen ilmoita sen päätymisestä erikseen kuluvan vuoden loppuun mennessä.

¹ Osallistumislomakkeen linkki on RTT standardisoinnin kotisivuilla.

Toimialayhteisö ylläpitää jäsenrekisteriä standardisointiryhmän jäsenistä ja heidän edustamistaan jäsenistöistä ja sidosryhmistä. Standardisointiryhmän jäsen on velvollinen ilmoittamaan välittömästi kaikista jäsenyyteensä liittyvistä muutoksista (mm. jäsentaho, jota henkilö edustaa) standardisointiryhmän sihteerille, joka huolehtii muutosten kirjautumisesta jäsenrekisteriin.

5. Standardisointiryhmän organisointi

Puheenjohtaja

Standardisointiryhmä valitsee keskuudestaan puheenjohtajan. Puheenjohtaja voi olla myös toimialayhteisön toimihenkilö.

Puheenjohtaja johtaa kokousta, on tasapuolinen ja oikeudenmukainen. Hänen tehtävänä on johtaa keskusteluja laaja-alaisen näkemyksen ja kansallisen konsensuksen saavuttamiseksi.

Sihteeri

Standardisointiryhmän sihteerinä toimii toimialayhteisön valitsema henkilö. Sihteeri koordinoi standardisointiryhmää ja hallinnoi eurooppalaisten, kansainvälisten ja kansallisten standardiehdotusten valmistelua SFS-oppaiden 4 ja 5 mukaisesti.

Sihteeri on puolueeton ja tasapuolinen.

Työryhmät

Standardisointiryhmä voi perustaa asioiden valmistelua varten työryhmiä sekä kuulla asiantuntijoita.

6. Kansallisen standardisointiryhmän aineiston jakelu

Jokaisella kansallisella standardisointiryhmällä on oma sivusto, jossa on sen toimialueeseen liittyvä standardisointiaineisto, mm.

- kansallisen standardisointiryhmän kokousten esityslistat ja pöytäkirjat
- eurooppalaisten ja kansainvälisten komiteoiden työasiakirjat (esim. N-dokumentit)
- kansalliseen kannanmuodostukseen tarvittavat äänestysdokumentit ja äänestykset (esim. CIB)
- lausunto- ja äänestysvaiheessa olevat standardiehdotukset
- matkakertomukset ja/tai kokousraportit.

Standardisointiryhmän sivustolla olevien eurooppalaisten ja kansainvälisten komiteoiden työasiakirjat ovat tekijänoikeuslain (404/1961) suojaamia, eikä sivustolla olevaa aineistoa saa edelleen jakaa kansallisen standardisointiryhmän ulkopuolelle, lukuun ottamatta kannanottojen pyytämistä oman organisaation henkilöstöltä. Standardisointiryhmän sivustolle on pääsy vain kansallisen standardisointiryhmän jäsenillä. Standardisointiryhmän jäsenille annettu aineiston käyttöoikeus koskee vain standardisointitehtäviä.

Standardisointiryhmän sivustolla oleva kansallinen aineisto arkistoidaan vähintään viideksi vuodeksi.

Toimialayhteisön julkisilla verkkosivuilla on tiedot kansallisten standardisointiryhmien toimialueista sekä niiden seurantavastuulla olevista eurooppalaisista ja kansainvälisistä teknisistä komiteoista.

7. Kokoukset ja päätöksenteko

Kokoukset

Standardisointiryhmä päättää itse, kuinka usein se kokoontuu, miten kokoontuminen järjestetään ja mitä muita standardisointiin liittyviä asioita se haluaa käsitellä eurooppalaisen, kansainvälisen ja kansallisen standardisoinnin lisäksi. Perinteisten kokousten lisäksi myös etäkokoukset ovat mahdollisia.

Standardisointiryhmä käyttää kansallisten päätösten valmistelussa olemassa olevia sähköisiä äänestystyökaluja.

Sihteeri pitää standardisointiryhmän kokouksesta pöytäkirjaa, johon kirjataan vähintään kokouksen ajankohta, läsnäolijat, käsitellyt asiat sekä tehdyt päätökset. Kaikkien päätösten (myös sähköisten) tulee olla jäljitettävissä. Jos jäsen on estynyt osallistumasta kokoukseen, hän voi poissaolosta ilmoittaessaan samalla ilmoittaa kirjallisesti kantansa etukäteen kysytyihin asioihin. Jäsen voi myös etukäteen kirjallisesti nimeämällä valtuuttaa toisen standardisointiryhmän jäsenen käyttämään äänivaltaansa.

Päätöksissä ja kannanotoissa pyritään konsensuspäätöksiin. Mikäli konsensuskseen ei päästä, tehdään päätökset enemmistöpäätöksinä, jolloin kullakin jäsentaholla on yksi ääni. Puheenjohtajalla ja sihteerillä saa olla oma mielipide asiaan. Jäsentaholla tarkoitetaan henkilön edustamaa organisaatiota. Äänen mennessä tasan kanta on joko ”abstain” tai konsensuksen hakua jatketaan. Kokouksissa lasketaan läsnä olevien äänet sekä poissaolevien jäsenten ilmoittamat äänet etukäteen kysytyihin ja kirjallisesti vastattuihin asioihin.

Lausuntopyyntöjen käsittely

Standardisointiryhmän sihteeri laatii Suomen kannanotot saatujen lausuntojen perusteella. Tarvittaessa kannanotot vahvistaa kansallinen standardisointiryhmä. Ristiriitatilanteet ratkaistaan käyttäen sähköisiä järjestelmiä tai kutsumalla standardisointiryhmä koolle.

8. Osallistuminen eurooppalaisiin ja kansainvälisiin työryhmiin ja standardisointikokouksiin

Eurooppalaisiin ja kansainvälisiin standardisointikokouksiin osallistuvien henkilöiden toimintaa ohjaavat SFS-oppaan 5 linjaukset.

Kansallinen standardisointiryhmä päättää eurooppalaisten ja kansainvälisten teknisten komiteoiden (TC) ja alakomiteoiden (SC) kokouksiin osallistuvista Suomen edustajista. Eurooppalaisiin ja kansainvälisiin TC- ja SC-kokouksiin nimettyjen delegaattien sekä työryhmiin nimettyjen asiantuntijoiden tulee olla standardisointiryhmän jäseniä. Kokouksiin voivat osallistua vain toimialayhteisön valtuuttamat henkilöt.

Kansallisten delegaattien tulee eurooppalaisissa ja kansainvälisissä hallinnollisissa kokouksissa (TC, SC ja PC) kannanotoissaan ja näkemyksissään edustaa Suomea kansallisessa standardisointiryhmässä päätetyt

linjan mukaisesti. Mikäli Suomen kanta poikkeaa päätetystä Suomelle tärkeissä asioissa, tällöin kansallisessa standardisointiryhmässä päätetyn kannan mukainen eriävä mielipide on pyydettävä kirjaamaan eurooppalaisen tai kansainvälisen kokouksen pöytäkirjaan. Työryhmiin (WG) nimetyt asiantuntijat edustavat kokouksissaan oman tausta- ja sidosryhmänsä näkemyksiä. Työryhmään nimetyn asiantuntijan tulee kaikissa standardiehdotuksen valmisteluvaiheissa käydyissä keskusteluissa ja kommentoinnissa kuitenkin selkeästi erottaa kansallisessa standardisointiryhmässä päätetyt linjaukset ja omat henkilökohtaiset näkemykset ja mielipiteet. Asiantuntijoiden tulee olla tietoisia kyseisen standardisointialueen Suomen lainsäädännöstä sekä tarvittaessa tuoda se työryhmän tietoon.

Lainsäädännön perusteella velvoittavien standardien valmistelussa asiantuntijoita sitovat kansallisissa standardisointiryhmissä tehdyt päätökset ja linjaukset.

Nimitetyn delegaatin ja asiantuntijan tulee toimia SFS:n ja toimialayhteisön ohjeiston mukaisesti voidakseen toimia delegaattina tai asiantuntijana. Mikäli nimetty henkilö toimii standardisointiryhmän toimintasäännön ja/tai oppaan 5 vastaisesti, päättyy nimeäminen välittömästi. Mahdollista saman henkilön esittämää uutta nimeämispyyntöä ei oteta standardisointiryhmässä käsittelyyn TC/SC/WG:n vastuulla olevan standardin/julkaisun käynnissä olevalla päivityskierroksella.

Komiteakokouksiin (TC ja SC) osallistuneen delegaatin tulee raportoida kansalliselle standardisointiryhmälle. Mikäli hän on käyttänyt SFS:n tai toimialayhteisön matka-avustusta, tulee raportti laatia kirjallisesti. Tämä koskee myös työryhmäkokoukseen osallistuvaa asiantuntijaa, mikäli hän on käyttänyt SFS:n tai toimialayhteisön matka-avustusta. Matkaraportista on käytävä ilmi komitean tai työryhmän nimi, kokouksen aika ja paikka, osallistujat Suomesta sekä aihe. Lisäksi on selvitettävä asetettujen tavoitteiden täyttyminen ja saavutettu hyöty sekä mahdolliset toimenpiteet Suomessa.

RTT standardisoinnissa toimitaan RTT standardisoinnin kokousraportointiohjeen mukaisesti. Kokousraportin sihteeri jakaa kaikille seurantaryhmän jäsenille.

9. Standardien tekijänoikeudet ja muut immateriaalioikeudet

Standardisointiryhmissä noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa immateriaalioikeuksien käyttöä koskevaa lainsäädäntöä sekä immateriaalioikeuksien käyttöön soveltuvia standardisointiohjeita.

Standardisointiryhmillä on oikeus käyttää ja kopioida kansainvälisiä standardeja ja niiden käännoiksi standardisointitoiminnan edellyttämässä laajuudessa ja edellyttämällä tavalla (mukaan lukien elintensä ja asiantuntijoidensa käyttöön) ja kääntää toimialaansa kuuluvia kansainvälisiä standardeja ilman erillistä lupaa ISO:n ja CENin sääntöjen puitteissa.

Standardisointiryhmien jäsenten on ilmoitettava toimialayhteisölle standardisointiryhmän työkohteisiin liittyvistä tiedossa olevista patenteista ja IPR-oikeuksista. Mahdolliset patentteja koskevat ilmoitukset käsitellään ohjeen CEN-CENELEC Guide 8 mukaisesti.

10. Valitusten käsittely

Toimialayhteisö vastaa standardisointitoimintaa (ml. lausuntojen käsittelyä) koskeviin kirjallisiin valituksiin kirjallisesti niiden tekijälle ja kirjaa saadut valitukset ja niiden käsittelyn. Jos SFS:lle tulee

toimialayhteisöjen toimintaa koskeva valitus, se toimitetaan ao. toimialayhteisölle valituksen käsittelyä ja siihen vastaamista varten.

11. Ohjeen vahvistaminen

Tämän RTT:n standardisoinnin seurantaryhmien toimintasäännöt on vahvistanut RTT standardisoinnin vastuhenkilö.